

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste toetamise kord Tõrvandi Koolis

1. Üldalused

- 1.1. Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilaseks loetakse õpilast, kes vajab riiklikus õppekavas seatud eesmärkide täitmiseks täiendavaid tugimeetmeid või eriõpet.
- 1.2. Tõrvandi Kooli **tugi- ja õpiabisüsteem on suunatud** õpilastele, kelle õpiraskused, terviseseisund (puue), käitumis- ja tundeeluhäired, andekus, pikemaajaline õppet eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe ajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, muud alternatiivsed suhtlusvahendid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid).
- 1.3. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise kontekstis peab Tõrvandi Kool oluliseks **ennetavaid tegevusi**, sh. positiivse koolikliima hoidmine, süstemaatiline kiusuennetusega tegelemine, lapsevanemate kaasamine, laste kohanemise jälgimine, toetav füüsiline keskkond ja päevakava, klassi suhete teadlik juhtimine, lapsega tegelevate täiskasvanute vaheline koostöö, huvihariduse võimaluste pakkumine, tervishoiuteenuse kättesaadavus, emotsionaalse toe pakkumine.
- 1.4. Haridusliku erivajadusega õpilaste õppe ja arengu toetamiseks korraldab koolisest meeskonnatööd ja koordineerib koolivälises võrgustikutöös osalemist kooli direktori poolt määratud **haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineerija** ehk HEVKO.
- 1.5. Kord on sätestatud kooskõlas Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 18, § 23, § 26, § 46, § 47, § 48, § 49 ja Põhikooli riikliku õppekava § 17 ning Tõrvandi Kooli õppekavaga.

2. Tugiteenuste rakendamine

- 2.1. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning selle korraldab direktor. Õpilasele tagatakse vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.
- 2.2. Tugiteenuseid võib osutada ka väljaspool kooli. Sel juhul teeb teenuse osutaja koostööd kooliga ning edastab koolile vajalikku infot teenuse sisu, mahu ning tulemuslikkuse kohta.

- 2.3. Tugiteenuse rakendamine, selle sisu, maht ja kestus otsustatakse tugispetsialistide, klassi- ja aineõpetajate koostöös. Rakendatava tugiteenuse maht ja sisu ei sõltu niivõrd õpilase meditsiinilisest diagnoosist või määratud puudest, kuivõrd sellest, millist õppekorraldust ja tugiteenuseid õpilane vajab.
- 2.4. Juhul kui lapsevanem või õpilane on esitanud kirjaliku sooviavalduse tugiteenuse saamiseks või kui kooli töötajate hinnangul ilmneb vajadus teenuse järele, korraldab kool õpilasele ja/või lapsevanemale võimaluse vestelda tugispetsialistiga mitte hiljem kui nädala jooksul.
- 2.5. Õnnetusjuhtumi puhul või olukorras, kus õpilase enda või teiste õpilaste elu või tervis on ohus, tuleb õpilasele teenust pakkuda esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui järgmisel tööpäeval.
- 2.6. Tugispetsialistide poolt õpilasele läbi viidud hindamiste, testimiste ja uuringute järeldused vajalike sekkumiste kohta, spetsialistide antud soovitusel, rakendatud teenused ja meetmed ning hinnang nende tulemuslikkusele kantakse ajalisel järjekorras õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile.
- 2.7. Tugiteenuseid rakendatakse mudeli **märkamine-kaardistamine-sekkumine-analüüs** põhimõttel.
  - 2.7.1. **Märkamine** - tugiteenuse vajaduse märkamine klassiõpetaja, aineõpetaja, tugispetsialisti, lapsevanema või meditsiinitöötaja poolt. Esmase info kogumine õpilase arengu ja hakkamasaamise kohta, sealhulgas koolivalmiduskaardi või individuaalse arengu jälgimise kaardiga tutvumine.
  - 2.7.2. **Kaardistamine** - andekuse, õpiraskuse või ajutise mahajäämuse väljaselgitamine. Selleks kasutab kool pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, õpilase käitumise eesmärgistatud vaatlemist erinevates koolikeskkondades ja õpituatsioonides, õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava teabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid. Vajadusel tehakse koostööd kooliväliste spetsialistidega ja õpiraskuse korral soovitatakse lisauuringuid.
  - 2.7.3. **Sekkumine** - toe rakendamine, mis hõlmab näiteks õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist (s.h. andekatele), tugispetsialistide teenust ning vajadusel õpiabitundide korraldamist (individuaalselt või rühmas). Avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart ja koostatakse õpilasele individuaalne õppekava. Vajadusel kaasatakse koolivälised spetsialistid.
  - 2.7.4. **Analüüs** - pakutud tugimeetmete tulemuslikkuse analüüs, kokkulepete sõlmimine edasisteks tegevusteks. Rakendatud meetmete tõhusust hindavad õpilasega tegelevate spetsialistide meeskond ning klassi ja/või aineõpetajad

vähemalt kord õppeaastas ning tulemused fikseeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.

2.7.5. Tõrvandi Kooli tugi- ja õpiabisüsteemi toimimise skeem on esitatud lisas 1.

3. Pakutavad tugiteenused

3.1. Tuge vajavate õpilaste toetamine koolis rakendub:

3.1.1. **klassi tasandil**, mida koordineerib klassiõpetaja või klassijuhataja - varajane märkamine, vestlus õpilasega, vestlus perega, õppe individualiseerimine ja diferentseerimine, ainekonsultatsioonide pakkumine, kujundav hindamine, õpilase emotsionaalne toetamine, kohandatud õpikeskkond ja/või õppematerjalid;

3.1.2. **kooli tasandil**, mida koordineerib HEVKO - tugispetsialistide teenuse ja õpiabi pakkumine, õpilase kaasamine pikapäevarühma ja huviringide töösse, kooli tervishoiuteenuse pakkumine, individuaalse õppekava rakendamine, käitumise tugikava rakendamine, kohandatud õpikeskkond, koduõpe, erisuste võimaldamine lõpueksamil;

3.1.3. **kooliväliselt**, mida koordineerib HEVKO - koolivälise nõustamiskomisjoni, kohaliku omavalitsuse lastekaitsespetsialist, õpilase perearsti psühhiaatri, noorsoopolitsei kaasamine.

3.1.4. Tõrvandi Kool pakub järgmisi tugiteenuseid:

Tugiteenus	Kirjeldus	Rakendaja
Täiendav juhendamine	Klassiõpetaja või aineõpetaja poolt läbi viidav õpilase individuaalne lisajuhendamine väljaspool ainetundi, siia kuulub muuhulgas aineõpetaja konsultatsioonitund.	Klassiõpetaja, aineõpetaja
Õppe individualiseerimine	Individualiseerimine on õpilase individuaalsest õpivõimekusest või õpioskustest lähtuva õppe korraldamine. Individualiseerimine hõlmab tööjuhendi täiendavat selgitamist, lisaselgituste andmist töö käigus, töö raskusastme reguleerimist. Sätestatud õppekava mahtu ja õpitulemusi ei vähendata.	Klassiõpetaja, aineõpetaja
Õppe diferentseerimine	Diferentseeritud õppena käsitletakse klassis samaaegset erinevate õppemeetodite kasutamist ja eri tasemel õppe korraldamist. See hõlmab HEV õpilasele sobivat meetodikat, õppematerjali, õpilasest lähtuvat	Klassiõpetaja, aineõpetaja

	hindamist, ülesannete mahu vähendamist, logopeediliste õpilaste diferentseeritud hindamist. Sätestatud õppekava mahtu ja õpitulemusi ei vähendata.	
Koosõpetamine	Koosõpetamisena käsitletakse eripedagoogi kaasamist ainetunni planeerimisse ja läbiviimisesse.	Aineõpetaja/ klassiõpetaja, eripedagoog
Abiõpetaja kaasamine	Abiõpetaja ülesanne on ajutiste õpiraskustega ning haridusliku erivajadusega õpilaste toetamine ning abistamine ainetundides koos õpetajaga.	Aineõpetaja/ klassiõpetaja, abiõpetaja
Õpiabirühm	Õpiabirühm on suunatud keeleliste ja/või matemaatiliste õpiraskustega ning välja kujunemata õpioskustega õpilastele. Õpiabirühma tunnis toetatakse õppekavas toodud õpitulemuste saavutamist. Selles osalemiseks teeb ettepaneku klassi- või aineõpetaja, õpiabirühma määratakse õpilane lapsevanema kirjalikul nõusolekul direktori käskkirjaga. Õpiabirühma tunnis osalevatele õpilasele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart ja koostatakse individuaalne õppekava. Õpe rühma tingimustes toimub lapsele seni, kuni talle on jõukohane õppida koos klassiga.	Õpiabirühma õpetaja, logopeed, eripedagoog
Individuaalne õppekava	IÕK on HEV õpilase jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused jõukohaseks õppimiseks ja arenemiseks. IÕK koostamine on vajalik kui õpilane vajab õppetöös suures osas individuaalset tegevust (õpilane ei ole täielikult kaasatud läbiviidavasse õppesse) ja/või õpetamisel osutub vajalikuks täiendavate ressursside kasutamine. IÕK koostamise võib algatada: aineõpetaja, klassiõpetaja või lapsevanem. IÕK koostatakse HEVKO koordineerimisel. Sätestatud õppekava mahtu ja õpitulemusi ei vähendata.	Klassiõpetaja, aineõpetaja, õpiabirühma õpetaja
Käitumise tugikava	Individuaalne käitumise tugikava on kirjalik eesmärgistatud plaan käitumisraskustega õpilase toetamiseks õpikeskkonnas. Käitumise tugikava koostatakse õpilastele, keda iseloomustab oskamatus mõista ja	Sotsiaalpedagoog, õpilasega töötavad täiskasvanud

	adekvaatselt reageerida enda ja kaaslaste emotsioonidele, millest tulenevalt tekivad raskused suhtlemisel nii eakaaslaste kui täiskavanutega. Käitumise tugikava koostatakse sotsiaalpedagoogi poolt koostöös õpilase, pere ja õpilasele usaldusliku koolitöötajaga.	
Erikläss	Nõustamiskomisjoni soovitusel ning lapsevanema nõusolekuga rakendatav tugimeede õpilastele, kellele sobib õpe struktureeritud võimalikult väheste samaaegsete stiimulitega õpikeskkonnas ning kes vajavad eakohasest enam individuaalse abi ning erimetoodilist õpetust. Vastavalt õpilase vajadustele ning kooli võimalustele õpitakse osa õppeainetest eraldi väikeklassis, kuid eesmärk on integreerida õpilane õppeaine kaupa oma põhiklassi juurde. Eriklässi vastuvõtmise otsustab direktor.	Eriklässi õpetaja
Kohandatud õpikeskkond	Koolikeskkond toetab õpilase arengut ja erivajadusi. Koolikeskkonna loomisel välditakse auditiivset või visuaalset ülestimuleerimist. Kooli füüsiline õpikeskkond on mitmekesine, pakkudes võimalusi rahunemiseks, puhkamiseks, liikumiseks. Liikumispuude või -raskusega õpilastel on võimalus kasutada lifti. Kasutusel on õppimist ja keskendumist toetavad väikevahendid, näiteks liivakell, helisummutavad kõrvaklapid, lauasirmid, sensoorsed vahendid.	Kool
Pikapäevarühm	Pikapäevarühm on suunatud noorema kooliastme õpilastele. Pikapäevarühm pakub õppekava-väliseid tegevusi (sh ringid), järelevalvet ning tuge sotsiaalsete ja õpioskuste arendamisel. Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja direktori otsusega ja vanema taotluse alusel.	Pikapäevarühma õpetaja, ringijuhid
Tervishoiuteenus	Koolitervishoiuteenus on õpilastele osutatav tervishoiuteenus, kus hinnatakse ja jälgitakse õpilaste tervist, tegeletakse haiguste ennetamisega ning tervise edendamiseks.	Kooliõde

	Koolitervishoiuteenust osutab kooliõde, kes teeb koostööd õpilase, lapsevanema, õpetaja, kooli juhtkonna ja teiste kooli tugispetsialistidega.	
Koduõpe	Koduõpe on väljaspool kooliruumi korraldatav õpe. Seda rakendatakse, kui õpilase terviseseisund ei võimalda tal koolis õppes osaleda või kui lapsevanem soovib oma lapse õppetööd iseseisvalt korraldada. Koduõpet tervislikel põhjustel korraldab kool ja seda rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna otsusel. Koduõpet vanema taotlusel korraldab ja finantseerib vanem, kes vastutab ka õpitulemuste saavutamise eest. Vanema taotlusel koduõppe rakendamiseks esitab vanem direktorile taotluse hiljemalt 20. augustil või 20. detsembril, otsuse teeb õppenõukogu.	Kool, lapsevanem
Võrgustikutöö	Erinevate osapoolte koostöö õpilase arengu ja heaolu toetamisel. Võrgustikutöö hõlmab koostööd nii lapse ja pere kui kooli ja kooliväliste spetsialistide (politsei, lastekaitse spetsialist, tervishoiutöötajad) vahel. Erinevate osapoolte kaasamisel peetakse silmas lapse huve ja vajadust lähtuvalt olukorrast.	HEVKO

4. Töö andekate õpilastega

- 4.1. Andekus on õpilase individuaalne potentsiaal saavutada silmapaistvat edu ühel või mitmel alal, see moodustub kõrgete võimete, loovuse ja pühendumuse koosmõjul.
- 4.2. Andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmiseid võimeid: intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, silmapaistev loominguline mõtlemine, liidrivõimed, silmapaistvad võimed kujutavas või esitluskunstis, füüsiline võimekus.
- 4.3. Andekate õppetöö korraldamist koordineerib kooli direktori poolt määratud spetsialist (vastavalt vajadusele ja võimalusele kas HEVKO või andekate töö koordinaator).
- 4.4. Andekale õpilasele tagatakse individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate või teiste spetsialistide poolt, sealhulgas kooliväliste haridusprogrammide või haridusasutuste kaudu.

- 4.5. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse:
- 4.5.1. klassiõpetaja, aineõpetaja, klassijuhataja, tugispetsialisti, ringijuhi ja lapsevanema tähelepanekutest;
  - 4.5.2. pedagoogilis-psühholoogilise hindamise (s.h. testimine) tulemustest;
  - 4.5.3. aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel esinemise tulemustest;
  - 4.5.4. kooliväliste spetsialistide (nt treener, ringijuhendaja) tähelepanekutest ja soovitudest.
- 4.6. Andekaid õpilasi toetakse järgmiselt:
- 4.6.1. **klassi tasandil** - keerukama raskusastme ja ainekava laiendavate ülesannete võimaldamine, loovust nõudvate või sisemist huvi toetavate lisäülesannete pakkumine, klassile suunatud õpilasvõistlustel osalemine (nt Känguru);
  - 4.6.2. **kooli tasandil** - info edastamine väljaspool kooli toimuvatest ainealastest üritustest; ettevalmistus aineolümpiaadideks, võistlusteks ja konkurssideks, koolisisestel olümpiaadidel, õpilasvõistlustel ja projektides osalemine; lühiajaline diferentseeritud õppetegevus (noppeõpe), huviharidus, õpilasfirmad, õpilase andele pühendumuse toetamine (nt võistlustel, olümpiaadidel osalemise võimaldamine, koolivälise tegevuse arvestamine õppekava osana, tunnustamine);
  - 4.6.3. **kooliväliselt** - koolivälistel olümpiaadidel, ainevõistlustel osalemise toetamine; suunamine teaduskooli ja süvakursustele kõrgkoolide juures; suunamine muusika-, näite-, kunsti- ja spordiklubidesse; osalemine teaduspäevadel- ja konverentsidel; koolivälistesse projektidesse kaasamine (nt rahvusvahelised projektid, uurimisgrupid).
- 4.7. Andekate õpilastega töötamiseks korraldab direktor tegevuskava koostamise, milles esitatakse andekuse väljaselgitamiseks ja ande süvitsi arendamiseks läbiviidavad tegevused õppeaasta jooksul.

5. Toetamise korra muutmine ja täiendamine

- 5.1. Dokumendi täiendamine ja muutmine toimub õppeaasta jooksul tehtud ettepanekute ja tähelepanekute põhjal.
- 5.2. Muudatused esitatakse arvamuse andmiseks õppenõukogule ja need kinnitab direktor.

Lisa 1. Tugi- ja õpiabisüsteemi toimimise skeem

